

De Torroella al cel passant per Montserrat i Barcelona

Josep Riera Torrent

A la nostra vila, al carrer Comerç (avui carrer d'Ullà), a la casa que avui està senyalada amb el número 13, a principis de 1900, hi vivien i hi tenien una botiga de roba la família Busquets Creixell. La família estava formada, del més gran al més petit, per l'àvia Esperança Junquer, el pare Agustí Busquets Junquer, la mare Anna Creixell Saló i quatre fills, en Josep, en Narcís, la Maria Esperança i la Caterina; es tractava d'una família profundament cristiana que, a més del comerç, que constituïa el seu principal mitjà de subsistència, tenien algunes propietats, un mas no gaire gran, un olivar, uns horts al Tamariuà, una casa al carrer de l'Església, etc., tot plegat els permetia manar una vida sinó folgada, tampoc migrada.

En aquest context, el dia 7 de juny de 1903 va arribar al món l'Agustí, cinquè fill del matrimoni; aquest, però, no en va ser el darrer, més endavant naixeria la Mercè, l'Alfons i en Pere, vuit en total.

Folio 148

ACTA DE NACIMIENTO

NUMERO 84
Agustín Busquets
Creixell

Tom 8 pag 148
 Secció 1a

Es en villa de Torroella de Montgrí
 á las ocho y media del día trece
 de junio de mil novecientos veinte
 ante D. Luis G. Sallés Pi
 Juez municipal, y D. Pablo Planas toro
 Secretario, compareció Agustín Busquets toro
 natural de esta villa
 provincia de Gerona
 de edad cuenta ocho
 de estado casado su ejercicio Comercio
 domiciliado en esta villa
 según acredita
 por cédula personal que exhibe, expedida
 _____, soli-
 citando que se inscriba en el Registro civil, un niño; y
 al efecto, como padre del mismo, declaró:
 Que dicho niño nació en su casa
 el día trece de junio
 á las ocho de la
noche

Que es hij legítimo del desconocido
 natural de esta villa
 provincia de Gerona
 de edad de cuenta años, de Benito
no y de Anna Bu
pell y Sala natural de la i
miñana
 provincia de Gerona de edad de treinta
 años, dedicada á las ocupaciones propias de su sexo y do-
 miciliada en el de su marido.
 Que es nieto, por línea paterna, de Agustín
Busquets natural de esta villa

Inscripció del
 naixement d'Agustí
 Busquets Creixell
 (Registre Civil de
 Torroella de Montgrí)

Dels vuit germans tan sols les tres noies i en Pere es quedaran a Torroella i només en Pere es casà i ho féu amb la Llúcia Mestres Esparragó; el matrimoni, però, no tingué descendència. En Josep, en Narcís i l'Alfons emprengueren el camí de l'Argentina, on tenien un oncle, germà del seu pare, que sembla que es guanyava molt bé la vida. Pel que fa a l'Agustí, mereix un capítol a part.

L'Agustí, junt amb el seu germà Narcís, fou enviat al col·legi del Sagrado Corazón que els germans Gabrielistes obriren a Torroella el 9 de maig de 1904. Sembla que fou un bon estudiant. El 1913, quan l'Agustí tenia només 10 anys, els germans Gabrielistes foren cridats pels seus superiors a

treballar a altres llocs de la vinya del Senyor. Tot i que més endavant van tornar a Torroella, no va ser fins al cap de 35 anys. Mentrestant, l'Agustí hagué de continuar els estudis a l'escola pública, que des de feia dos anys estava sota la direcció del prestigiós mestre Pere Blasi Maranges.

Cal suposar que, influenciat per l'ambient cristià tant de la família com dels col·legis que freqüentà, es desvetllà en ell ben aviat la vocació religiosa i, així, l'onze de setembre de 1914, quan ell tenia 11 anys, ingressà al col·legi d'aspirants de Montserrat.

Un cop acabat l'aspirantat, després del reglamentari noviciat, el 20 d'agost de 1919, amb 16 anys, va emetre la primera professió monàstica canviant el nom d'Agustí pel d'Ambrós Maria.

Destinat pels seus superiors al monestir de Manila, cursà quasi tota la carrera a Sant Anselm de Roma. Al moment, però, de la professió solemne, que tingué lloc el 25 de març de 1925, demanà de fer-la a Montserrat, i va quedar, d'aquesta manera, vinculat a aquest monestir català.

Al cap d'un any, el 29 de maig de 1926, rebia l'ordenació sacerdotal. A partir de llavors, fou conegut com el pare Ambrós Maria, o simplement el pare Ambrós.

A l'hora de complir el servei militar, tal com estava permès, optà per anar a missions en lloc d'incorporar-se a l'exèrcit i passà el temps reglamentari a Palestina, a l'institut bíblic que el monestir hi tenia.

En tornar a Montserrat es dedicà a les llengües clàssiques, grec i llatí, que coneixia molt bé.

Home de ploma fàcil, féu la introducció de l'*Exercitatori de la vida espiritual*, de fra García Jiménez de Cisneros (1455-1501), que es copià i publicà en versió catalana, l'any 1925, i traduí al català el *De consideratione*, de sant Bernat, que es publicà el 1934, i també publicà algun treball a la revista *Paraula Cristiana*.

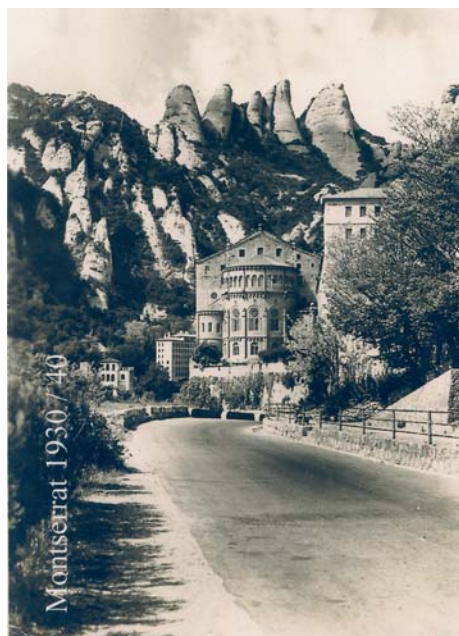
Dins el monestir es vivia la regla de sant Benet sota la direcció de l'abat, auxiliat pel prior i altres càrrecs. Com és natural, però, en grups o comunitats tan nombroses com ho era la de Montserrat, que depassava llargament el centenar de monjos, les formes de pensar eren molt diverses, cosa que feia que la vida claustral no fos d'una pau ensucrada, sinó més aviat d'una pau marcada per l'exercici de la caritat que feia possible de superar diferències i respectar-se mútuament, o més ben dit, acceptar-se els uns als altres tal com som.

Fora dels murs del monestir, en canvi, la vida seguia un altre curs. Les diverses formes de pensar també hi eren, però la pau... ni ensucrada, ni sense ensucrar.

Entre el 1914, en què l'Agustí entrà a l'aspirantat, i el 1936, Espanya passà, entre revoltes i enfrontaments ben enverinats, d'una monarquia constitucional a una dictadura per retornar, per ben poc temps, a la constitució i d'aquí a la II República, que desembocà en un fallit cop d'estat que degenerà en una ferotge guerra civil que enfrontava, de forma criminal, uns espanyols contra uns altres i tots amb el pretext de salvar Espanya.

Els jerarques eclesiàstics, per la seva part, davant la situació conflictiva del país, mentre uns cercaven solucions amb l'adopció de postures conciliadores, els altres pretenien solucionar-ho tot engegant sermons i advertiments ben enverinats, que l'únic que aconseguien era treure de polleguera una classe social marcada per l'atur, la misèria i la desesperació davant la falta de perspectives, generant, d'aquesta manera, un ambient anticlerical que anava *in crescendo*.

El monestir, a pesar del seu enclaustrament, no era del tot ignorant del que passava a l'exterior; a través d'alguna sortida d'algun monjo, d'alguna visita que rebien o de la manera que fos, d'alguna cosa s'anaven assabentant.

Montserrat a l'època en que hi va ser el pare Ambrós

Després de les eleccions del febrer de 1936, en què les dretes ni guanyaren, ni saberen perdre, l'ambient que es respirava arreu s'havia fet tan tens que, en arribar les notícies al monestir, es dispararen totes les alarmes i es prengueren mesures preventives: es reforçaren els murs exteriors dels jardins, es posaren a bon resguard les coses de valor espiritual o artístic, es traslladaren alguns monjos vells o malalts a altres cases o residències de fora, se substituï la imatge de la Mare de Déu, que fou amagada en lloc segur, per una còpia, i es demanaren armes a la Generalitat.

La Generalitat, efectivament, féu arribar armes al monestir, però al cap de poc s'adonaren, tant la Generalitat com el monestir, del disbarat que havien fet i la Generalitat reclamà les armes, que el monestir retornà immediatament junt amb unes quantes que tenien del sometent, ja que al tractar-se d'un lloc habitat sense cap mena de força d'ordre, tenien alguns monjos joves afiliats a aquesta institució.

A poc a poc, els ànims es foren calmant i la vida tornà a la normalitat, de manera que els monjos vells o malalts retornaren al monestir, la imatge tornà al seu lloc i tot anava seguint el seu ritme normal. Un fet, però, s'havia produït, que tindrà rellevància en el cas que ens ocupa. En assabentar-se el coronel Sas de Manresa que a Montserrat no hi quedaven armes, hi féu portar quaranta rifles Winchester; llevat de l'abat i potser algun altre alt càrrec, ningú de la comunitat no sabé res de les armes i aquestes foren amagades en terreny de ningú prop del camí de la Mentidera, a uns 300 metres del monestir. Els qui sembla que sí que se n'assabentaren foren els habitants dels pobles veïns i qui sap si aquesta fou la causa que, arribat el moment, els incontrolats no pugessin al santuari a matar i destrossar.

El 18 de juliol, al monestir s'assabentaren que alguna cosa estava passant, però no s'adonaren de la gravetat fins cap al tard, quan, en arribar un grup de joves del Consell Federal de la Federació de Joves Cristians de Catalunya per seguir una tanda d'exercicis espirituals, s'assabentaren amb detall de la situació a Barcelona i llavors sí que començaren a disparar-se les alarmes.

El 19, que era diumenge, de les moltes peregrinacions que s'esperaven, tan sols n'hi pujà una, que procedia de la parròquia de Santa Maria del Mar, de la ciutat comtal, i aquesta amplià la informació rebuda el dia abans. Ni els arribats aquell dia a Montserrat, ni els peregrins i turistes que s'hostatjaven aquells dies als hotels i les cel·les del santuari, no pogueren tornar a casa, ja que les comunicacions quedaren tallades.

El dia 20, dins el monestir, la vida seguia el ritme habitual, encara que marcat per un ben notori nerviosisme.

A Monistrol onejaven diverses banderes al campanar, entre elles la de la FAI, i el poble rebé dos camions d'armes. Molts monistolencs pujaren a Montserrat a la recerca de seguretat.

Dins el monestir, s'hi instal·là, als jardins de Sant Iscle, un potent telescopi, que permetia observar els pobles veïns, i uns potents reflectors que, a la nit, escrutaven els revolts de la carretera. Aquella nit, mentre la majoria de la comunitat es retirava a descansar, uns quants llecs joves muntaven vigilància en previsió de possibles esdeveniments. Aquella nit, des de la talaia montserratina es podia veure com cremaven les esglésies de la rodalia.

El dia 21 s'assabentaren de l'arrest del rector de Monistrol que, per cert, fou salvat gràcies a l'enèrgica intervenció de l'alcalde.

Si bé dintre del monestir la vida seguia el seu ritme, tot eren grups i grupets de monjos que anaven estudiant la forma de salvar-se en cas d'un possible atac.

Fora del recinte monacal, Montserrat es trobava ple de treballadors, pelegrins i turistes que, al no poder abandonar el lloc, mataven el temps com podien.

A la tarda d'aquell dia es produí un gran ensurt: de sobte, aparegué al santuari un cotxe amb les sigles CNT FAI ben visibles; en baixaren un home i una dona elegantment vestits, escortats per dos milicians armats que demanaren entrevistar-se amb l'abat. Ningú no ha sabut mai qui eren, però es creu que es tractava de feixistes camuflats que pujaren per informar de la situació. El cas és que, a partir de l'entrevista, la vida al monestir canvià radicalment.

Davant el perill que corrien monestir i santuari d'ésser atacats per la pleballa irada dels pobles veïns, es decidí recórrer a la Generalitat, però arribar-se a Barcelona era difícil i perillós; llavors s'assabentaren que aquell dia el president Companys havia fet una crida a tots els metges de Catalunya perquè acudissin a Barcelona per prestar ajuts als ferits; això els facilità les coses ja que, en aquells moments, a Montserrat hi havia dos metges, un era el novici Joan Perellada i l'altre era el jove (avui beat) Pere Tarrés, que seguia la tanda d'exercicis espirituals. Tots dos metges, doncs, agafaren el cotxe, hi posaren el rètol ben visible que deia "metge" i anaren sense dificultats a la capital catalana; en arribar, anaren sense perdre temps a veure el conseller Ventura Gasol i li entregaren una carta de l'abat.

Mentrestant, al monestir es convocava una reunió urgent de tots els professors solemnes i l'abat els informà del perill que corrien, i els preguntà si creien oportú usar armes (el que no digué és que a Montserrat n'hi havia), però la proposta fou descartada per antievangèlica.

Es decidí vestir de paisà, treure's del damunt tots els objectes religiosos, proveir tothom amb 30 ptes. (quantia ridícula) per si havien de fugir i les necessitaven, substituir el rès litúrgic pel rosari, estar alerta nit i dia, i autoritzar tothom a fer el que millor li semblés per tal d'esquivar el perill, de manera que si hom volia marxar, podia fer-ho lliurement.

Sembla que fou llavors quan el pare Ambrós optà per deixar el monestir i anar a Can Castells, un mas que la comunitat tenia a prop d'Esparreguera en el qual vivia un grupet de monjos i on es fabricava el famós Aromes de Montserrat, pensant que la fugida des d'allà, si es donava el cas, seria més fàcil.

Can Castells
(Esparreguera, 1934)

Aquella nit al monestir ningú no descansà, tothom treballava amagant valors espirituals i artístics tot vigilant que no pugés ningú.

El dia 22, a les 4 de la matinada, la comunitat es congregà al cor per al rès de matines i laudes, però a mitges matines arribà una comissió que demanava per l'abat, i l'abat sortí a rebre'ls. Es tractava del comitè de Monistrol, que es creia amb drets sobre el monestir i el santuari, i dos mossos d'esquadra amb el seu sotsoficial que, en nom de la Generalitat, anaven a prendre possessió del lloc. Mossos i comitè discutiren acaloradament davant l'abat, però, a la fi, l'enèrgica actitud del sotsoficial s'imposà i els mossos es possessionaren del conjunt monestir-santuari en nom de la Generalitat.

A l'hora de la missa conventual els arribà la notícia que Can Castells havia estat assaltat.

A la tarda, de forma inesperada, arribà el Dr. Josep Soler i Pla, diputat al Parlament de Catalunya, que venia en missió especial com a delegat de la Generalitat, que, per cert, arribà amb el temps just per evitar que un grup d'incontrolats incendiàries calés foc al monestir.

El delegat del govern, junt amb el sotsoficial dels mossos, anaren a trobar l'abat, a qui demanaren que delegués un membre de la comunitat per fer el traspàs del monestir al comitè mixt que en tindria cura. El comitè estaria format per elements del govern, elements del poble de Monistrol i el monjo delegat per part de la comunitat. S'escollí el pare Damià Garriga, auxiliat pels llecs Carles Areso i Enric Gili.

Seguidament es demanà a l'abat que evacués el monestir, però com fer-ho si les comunicacions estaven tallades? Després d'estudiar el cas, es decidí enviar dos monjos a sol·licitar el corresponent salconduit per anar a Barcelona a demanar a la Generalitat l'ajut necessari per efectuar l'evacuació. Els comissionats mai més arribaven, el nerviosisme anava creixent i l'abat decidí d'anar a la seva cel·la, junt amb el seu germà, a destruir tots els documents que poguessin comprometre algú.

Finalment, arribaren els dos monjos, però, en lloc del salconduit, portaren una nova alarma. A Monistrol havien sentit comentaris força fundats que, si l'endemà a les 4 de la matinada els monjos no eren fora del recinte monacal, hi hauria degollada general.

El pànic s'apoderà de tots i, després de discutir el cas, a les 12 de la nit els escolans, els col·legials, els monjos vells i malalts, juntament amb algun altre que no volgué córrer l'aventura, es traslladaren a les cel·les de peregrins; els altres, en una nit humida i fosca, per corriols de cabres i escales escabroses tallades a la pedra, fugiren muntanya amunt. El monestir restava totalment desallotjat, exceptuant l'abat i el seu germà, que romangueren a la cel·la i destruïren documents. Aquella nit, l'atac no es produí.

El dijous 23, alguns monjos decidiren marxar pel seu compte, molts, però, foren capturats i assassinats o empresonats.

El comitè de Monistrol, d'altra banda, iniciaven l'evacuació dels turistes i pelegrins que des del diumenge estaven atrapats al santuari. Junt amb els evacuats, s'aconseguí fer-hi passar algun escolà, algun col·legial i algun monjo.

El divendres 24, continuà l'evacuació amb autocars posats pel comitè de Monistrol.

Un cotxe oficial de la Generalitat anà a buscar els dos personatges que més inquietaven els incontrolats: l'abat Mercet i el seu germà.

A la tarda arribaren el, fins llavors, delegat de la Generalitat Soler i Pla i el nou delegat Puig i Ferrater, que prometé als monjos ajudar-los a fugir.

El dissabte 25, continuava l'evacuació, però quedava ja poca gent a Montserrat. La mà esquerra que feia servir Puig i Ferrater per mantenir contents els milicians monistrolencs i salvar persones i patrimoni facilitava les tasques.

Mentrestant, dels monjos que el dijous dia 23 fugiren del monestir pel seu compte, tres, sense saber que Can Castells hagués estat assaltat, es dirigiren cap a aquell mas, però en passar per Ca n'Estruc, una altra masia que el monestir posseïa en aquells indrets, hi entraren per conèixer la situació en aquells verals, allí els informaren de l'assalt a Can Castells i els digueren que quatre dels monjos que fugiren estaven amagats als boscos propers i que ells els subministraven la pitanxa. Vista la situació, els tres monjos decidiren unir la seva sort a la dels quatre amagats. En trobar-se al bosc, la sorpresa fou gran per part dels amagats; ells eren dom Ermengol Cases, resident habitual del mas; dom Modest Arbonés, superior de la casa; dom Ambrós Busquets, arribat a la casa feia poc, i el germà Ildefons Llobet, cuiner; aquests contaren als nouvinguts com havien passat les coses a Can Castells: en adonar-se els monjos que s'hi acostava gent amb males intencions, sis sortiren per la porta del darrere, dos d'ells es dirigiren a Esparreguera i els altres quatre emprengueren el camí del bosc fins a arribar a l'indret on es trobaven ara; el setè obrí la porta als assaltants, els féu entrega de la masia i el seu contingut (entre el qual, milers de litres d'Aromes de Montserrat), i es quedà fent causa comuna amb els assaltants.

En veure els nouvinguts en quines condicions vivien els amagats, dos optaren per desfer el camí fet i tornar a Montserrat, mentre que el tercer, sentint-se molt afeblit, decidí quedar-se amb els amagats, era dom Maur Fàbregas.

El dia 25, dins el cistell de la minestra que els portà com de costum la mainada del mas Ca n'Estruc, hi trobaren una nota que deïa: "Estimats pares, fugin com més aviat millor, perquè els estan buscant pel bosc."

Cap d'ells no anava sobrat de forces ni de salut. A l'hora de prendre decisions, acordaren que dom Ambrós Busquets, dom Modest Arbonés i el germà Ildefons Llobet es quedarien al bosc, i dom Armengol Cases i dom Maur Fàbregas emprendrien la fuga cap al tard. En acomiadar-se, els que marxaren digueren que, si la fugida anava bé, acudirien a socórrer els qui es quedaven.

En arribar a la carretera de Collbató, els dos monjos estaven tan cansats que no tingueren esma per pujar més amunt i decidiren entregar-se a les autoritats de Collbató. En entrar a Collbató, a plena nit, sentiren una veu que els cridava: "Mans enlaire! Qui sou?", i dom Ermengol contestà: "Dos monjos de Montserrat." De sobte, se sentí una gran cridòria i d'un poble aparentment desert en començà a sortir gent de tot arreu. Arribà una camioneta a la qual feren pujar els monjos i s'omplí immediatament de gent

armada, i arrencà en direcció Monistrol. Val a dir que en aquells moments a Collbató hi havia alguns membres del comitè de Monistrol.

En un indret de la carretera, el cap dels armats cridà el conductor:

— Pareu!... Aquí, aquíiii!

— No... no!

— Aquest... aquest és un bon lloc... Pareu!

— No puc, no puc!... No domino els frens!

I seguiren a tota velocitat fins a la plaça de Monistrol.

El poble de Monistrol estava dividit en dos bàndols, els partidaris del comitè i els partidaris de l'ajuntament; tots dos creien tenir drets sobre el monestir i tots dos cobejaven les armes que hi havia a Montserrat i de les quals els monjos no sabien res. D'aquesta manera, en plena nit, es constituïren dos tribunals, un al comitè i l'altre a l'ajuntament, per jutjar els presoners que se'ls remetien l'un a l'altre.

Durant l'interrogatori sortí el tema de les armes, els monjos contestaren que alguna cosa havien sentit a dir, però ells no en sabien res.

Mentrestant Puig i Ferrater, que venia de portar monjos i escolans a llurs domicilis, no creient oportú pujar a altes hores de la nit a Montserrat, parà a Monistrol i féu cap a l'ajuntament, on es trobà amb la plena activitat judicial. Amb molta mà esquerra, el delegat de la Generalitat aconseguí que es tanqués els dos monjos a la presó i que, en fer-se de dia, se'ls pugés a Montserrat a la recerca de les armes.

Un cop a Montserrat, es detingué tots els monjos que restaven al santuari, i se'ls conduí, junt amb els dos que portaren de Monistrol, al refetor del monestir, on els mantingueren hores en silenci i ben vigilats. Entre els elements monistolencs n'hi havia del comitè i de l'ajuntament, tots furgaven tots els racons del monestir en la recerca de les armes sense èxit de cap mena fins que, davant del fracàs, començà l'infructuós interrogatori. Es passà, doncs, tot el diumenge 26 perdent el temps buscant unes armes de les quals sabien més els de fora que els de dins, ja que els de fora sabien que n'hi havia, però no sabien on eren, mentre que els de dins ni tan sols sabien que n'hi haguessin. Cap al tard, els permeteren tornar a les cel·les del santuari, encara que ben vigilats.

El matí del dilluns 27, dom Ermengol Cases, visiblement nerviós i amb els ulls negats de llàgrimes, demanà parlar amb en Sansa, el secretari de l'Ajuntament de Monistrol. El secretari l'escoltà atentament i ell li demanà que anés als boscos de Ca n'Estruc a buscar els tres monjos que s'hi trobaven amagats des de feia 6 dies. En Sansa li prometé que compliria l'encàrrec i anà a parlar amb el delegat de la Generalitat.

El delegat i el secretari prengueren un escamot de milicians i dos mossos d'esquadra, i foren a buscar els monjos amagats.

Després de dinar arribaren al santuari dom Modest Arbonés, dom Ambrós Busquets i el germà Ildefons Llobet. Estaven fets un eccehomo; entre bruts, sense afaitar, els vestits espellifats, famolencs, feien llàstima. Els proporcionaren roba neta, es rentaren i afaitaren, els serviren un bon dinar i quedaren detinguts juntament amb els altres.

Mentrestant, Puig i Ferrater havia demanat al cap de la policia de Barcelona que li enviés un grup de guàrdies d'assalt.

Cap al tard d'aquell dilluns, arribaven a Montserrat els guàrdies sol·licitats, aleshores es procedí al trasllat a Barcelona dels detinguts, juntament amb algun escolà, col·legials, pelegrins i turistes que encara restaven al santuari.

El trasllat es féu en dos autocars que, abarrotats de gent i equipatge, ben custodiats per milicians, acompanyats pel mateix Puig i Ferrater, precedits per un cotxe amb guàrdies d'assalt i tancant la caravana un altre, pogueren arribar sense cap problema a la comissaria d'ordre públic de Barcelona.

L'arribada davant la comissaria fou d'allò més decebedora, una gran gentada sedejant de sang proferia crits i insults de tota mena. Allí hi passaren llarguíssima estona; després els feren baixar i entraren dins la comissaria, on es trobaren amb un grup de germans de Sant Joan de Déu.

Després d'hores i hores esperant el judici, el matí del dimarts 28, els comunicaren que eren lliures i podien anar a on volguessin, però ells replicaren que davant el panorama que ofería el carrer, no estaven disposats a sortir sense protecció. Efectivament, els preguntaren, un a un, a on volien anar i posaren guàrdies a la seva disposició que acompanyarien cadascú al lloc escollit.

El pare Ambrós Busquets anà a casa d'un seu cosí que es deia Genís (n'ignoro el cognom).

Al cap d'uns dies s'assabentà que el pis que la comunitat tenia a la ronda de Sant Pere estava protegit per la Generalitat (no sé quina protecció tindria!) i que en ell hi residien diversos monjos, i digué al seu cosí: "La cosa millor és que me'n vagi al pis amb ells, i que passi el que passi. Jo només desitjo i vull que es faci la voluntat de Déu", i es traslladà al pis el dia 16 d'agost.

El dia 19, dimecres, pogueren rebre la comunió que el germà Emilià Guilà havia obtingut del sacerdot novici Lluís Freixenet (en aquells moments, la majoria de sacerdots no podia celebrar missa per manca dels elements necessaris). Presagiant que alguna de grossa els podia passar, dedicaren aquell dia a la pregària intensa.

Vers les onze de la nit, uns milicians armats que perseguien el canonge Masdexart, que vivia en aquell bloc i a qui no van trobar, en saber que a la mateixa escala hi havia el pis dels monjos, hi entraren i els feren baixar l'escala, on havien pres posicions. Entre els monjos s'hi trobà l'ancià pare Fontserè que, en baixar l'escala amb certa dificultat, fou greument insultat i maltractat. Un cop al carrer els feren pujar en cotxes que els esperaven i es perderen en la fosca de la nit, passeig de Gràcia amunt.

L'endemà, prop de la creu de Pedralbes, foren vistos set cadàvers enmig d'un toll de sang. La Creu Roja se'n féu càrrec i els portaren al dipòsit de l'Hospital Clínic. Allí el flequer Joan Solà reconegué al pare Fontserè; el pare prior hi envià el novici Freixenet, que els identificà a tots: Josep M. Fontserè, Domingo M. Gonzalez, Joan M. Roca, Eugenio M. Erasquin, Emilià M. Guilà, Plàcid M. Feliu i Ambrós M. Busquets.

Segons consta a l'acta de defunció del pare Ambrós Maria (Agustí) Busquets, morí a causa de traumatisme cranial.

Els set cadàvers foren amortallats i sepultats el diumenge 23 d'agost en nínxols cedits per famílies amigues del monestir.

El dia 19 de setembre de 1939, foren traslladats a Montserrat, on reposen a la cripta construïda el 1951 amb accés per una petita escala situada al costat dret del presbiteri, al costat de la del cambril.

El 28 de juny de l'any passat, el papa Benet XVI signà el decret de martiri del Servent de Déu Manuel Borràs, bisbe auxiliar de Tarragona, i dels seus 146 companys, entre els quals hi ha 20 monjos de Montserrat, un d'ells el pare Ambrós Maria Busquets, el nostre Agustí Busquets.

El proper 13 d'octubre d'enguany seran A.D. beatificats tots ells a Tarragona.

N.º 37427 D

CERTIFICACION EN EXTRACTO DE ACTA DE DEFUNCION

Libro 48
 Folio 70. Vº
 Núm. 69
 Procedencia del documento en su caso ante el Sr. Jefe de la Sección III de este Registro Civil el día 19 de agosto de 1953

Don José Antonio Abbal Boix
 (Nombre y apellidos.)
 Jefe Municipal del N.º 13 de Barcelona
 provincia de id. y Encargado de su Registro civil.

CERTIFICO: Que según consta del acta reseñada al margen y correspondiente a la Sección III de este Registro civil.

D. Agustín Busquets Creixell
 nació en Torroella de Montgri
 de veintea y tres años (Edad o fecha de nacimiento)

e hijo de _____ y de _____ de estado soltero

FALLECIO

en _____
 el día diez y nueve de agosto
 de mil novecientos cincuenta y seis (Escriba) (En letra)
A consecuencia de fractura del cráneo.
Recibió sepultura en el Cementerio del Sud-Oeste.

Barcelona a 19 de Junio de 1953
 Firma del Encargado del Registro, Salvador Puig Firma del Secretario, _____

Depositos	2,00 ptas.
Bases (Art. 2º, Arancel 25-V-522)	-
Sueldos	-
TOTAL	2,00 ptas.

Sello de la Oficina.

MODELO OFICIAL, aprobado por Orden de 24 de enero de 1944, para la expedición de las certificaciones de todos los Registros civiles, modificado por Orden de 30 de marzo de 1950.
 No tendrán eficacia legal las que desde 15 de abril de 1944 lo sean en otros impresos u otro papel.
PRECIO DE ESTE IMPRESO: 5,00 PESETAS

Certificat de defunció del pare Ambrós

Torroella, que fins ara es gloria d'un beat d'ascendència torroellenca, el beat Maurici Proeta, ara comptarà també amb un beat nascut a casa mateix, el beat Ambrós Maria, monjo i màrtir.

Aquesta és, doncs, la trajectòria de l'Agustí Busquets Creixell i aquestes les circumstàncies que el portaren de Torroella a Montserrat, de Montserrat a Barcelona i de Barcelona al Cel.

Cal agrair la col·laboració prestada per Salvador Puig, que em facilità l'entrevista amb el pare Bernabé Dalmau, a qui dec agrair la nombrosa informació referent a dates i activitat del pare Ambrós, que em lliurà. També agraeixo a la família Mestres la informació sobre la família Busquets i a Joan Radressa el préstec del llibre de Narcís Xifra i Riera *Montserrat, juliol de 1936*, del qual he extret les dades sobre els esdeveniments a Montserrat en aquells fatídics dies.